

Tertull.

Milites Mithrae initiati di multa tormenta passi.

S. Nazia.

Martyres Agonista.

Tertul.

P. Cerd.

S. Chrys.

1. Corin. 4.9.

stianos, qui hujus exemplum sequi contempsere, & ait, c. 15. Erubescite Romani commilitones ejus, non jam ab ipso iudicandi, sed ab aliquo Mithra milite. Qui cum initiatur in speluncis in cibis vere tenebrarium, coronam interposito gladio sibi oblatam quasi minimum Martyrii, debinc capiti suo accommodatam, monetur obvia manu capite depellere, & in humerum, si forte, transferre, dicens, Mithram esse coronam suam. Ad quae verba consule disertissimum nostrum Ludovi. de la Cerd. De eodem agunt Julius Firmicus lib. 1. cap. 5. de errore profana, religio. Gregor. Nazianzen. oratio. in Sancta Lumina. Ubi Nicetas Scholastias obseruat, milites initiando Mithrae sacris tormenta multa passos, & deduci solitos per duodecim suppliciorum genera, per famem, ignem, frigus, verbera, similesque cruciatus. Nazianzenus dixit, In mithra facies cruciatus, & usiones. Quæ à nonnullis intelliguntur post initiationem. Auger tormentorum numerum nimisoperè. Nonnus ad eundem Nazianzenum in Notis: & gradus octoginta tormentorum subiisse ait, remissorum partim, partim contentiorum. Et ad saera non admittebatur qui in omnibus cruciatis aliquid timiditas, aut ignaviae specimen exhibueret, quique omnia patienter non subibat. Vide Pamelium super Tertullianum. de Corona mili. numero 207. ubi argutè exponit locum Isaiae ex capite 33. ut potè cui probè cognitus hic ritus, ad illum ibi respexit.

176 Militum nomini affine est Martyres appellari *Agonistæ*, & *Athletæ*. Quam in temluculentius Tertull. dum libro ad Martyras cohorratur ad constantiam feminas, carceri, propter Christianam professionem mancipatas, Proinde vos benedictæ, quodcumque hoc durum est, ad exercitationem virtutum animi, & corporis deputate. Bonum agonem subiitæ estis in que Agonistæ (qui certamina ponit, & moderatur, qui proponit munera certantibus, qui nos ungit, & juvat) Deus vivus est. Xystarche, (Xysti, seu certaminis Athletici praefectus Gymnasiarcha) Spiritus S. Corona aeternitatis bravium (præmium definitum, statumque Angelicæ substantia politia in cælis (est coabitatio) gloria in secula seculorum. Itaque epistles vester (praeses, Hispanæ padrino) Christus Jesus, qui spiritu vos unxit, & ad vos secunda prodixit, voluit vos ante diem agonis ad diuiriorem tractationem à liberiore conditione separare, ut vires corroborentur in verbis, &c. Carrerem nobis pro palestra interpretemus, ut ad stadium tribunalis bene exercitati incommodis omnitibus producamus; quia virtus duritia extirritur, mollitia vero destruitur. Hac autem pulchra allegoria gravissime Tertullianus notat (ut adnotavit Cerd ex Junio) Tribunal judicum, apud quos Christiani, uti Christi Agonistæ, & Athletæ fistebantur, certamina pro vera religione, & fide obituri. Vide his omnino similia apud S. Joan. Chrysost. tom. 1. in vita SS. septem Machabæorum sub initium.

177 Libenter post tam vetusti Patris verba, subiungo non illepidam interpretationem D. Pauli 1. Corint. c. 4. 9. Puto, quod Deus nos Apostolos novissimos ostendit, tanquam morti destinatos: quia spectaculum facti sumus mundo, & angelis, & hominibus. Quid attinet siue Apostolos novissimos, ut Paulus diceret,

morti esse destinatos? Intelligendum est, ac si diceret, novissimos morti destinatos: quia, ut optimè vertit quidam eruditus vir linguae Graecæ, ita transferendum est, Nos, qui Apostoli sumus, dedit novissimos, & morti destinatos. Quid ergo significat hic esse novissimos? Vox è media arena, è medio stadio Athletico ad rem Christianam, ad pugnas Martyrum traducta: Qui diceret, si forte, transferre, dicens, Mithram esse coronam suam. Ad quae verba consule disertissimum nostrum Ludovi. de la Cerd. De eodem agunt Julius Firmicus lib. 1. cap. 5. de errore profana, religio. Gregor. Nazianzen. oratio. in Sancta Lumina. Ubi Nicetas Scholastias obseruat, milites initiando Mithrae sacris tormenta multa passos, & deduci solitos per duodecim suppliciorum genera, per famem, ignem, frigus, verbera, similesque cruciatus. Nazianzenus dixit, In mithra facies cruciatus, & usiones. Quæ à nonnullis intelliguntur post initiationem. Auger tormentorum numerum nimisoperè. Nonnus ad eundem Nazianzenum in Notis: & gradus octoginta tormentorum subiisse ait, remissorum partim, partim contentiorum. Et ad saera non admittebatur qui in omnibus cruciatis aliquid timiditas, aut ignaviae specimen exhibueret, quique omnia patienter non subibat. Vide Pamelium super Tertullianum. de Corona mili. numero 207. ubi argutè exponit locum Isaiae ex capite 33. ut potè cui probè cognitus hic ritus, ad illum ibi respexit.

Qui diceret, si forte, transferre, dicens, Mithram esse coronam suam. Ad quae verba consule disertissimum nostrum Ludovi. de la Cerd. De eodem agunt Julius Firmicus lib. 1. cap. 5. de errore profana, religio. Gregor. Nazianzen. oratio. in Sancta Lumina. Ubi Nicetas Scholastias obseruat, milites initiando Mithrae sacris tormenta multa passos, & deduci solitos per duodecim suppliciorum genera, per famem, ignem, frigus, verbera, similesque cruciatus. Nazianzenus dixit, In mithra facies cruciatus, & usiones. Quæ à nonnullis intelliguntur post initiationem. Auger tormentorum numerum nimisoperè. Nonnus ad eundem Nazianzenum in Notis: & gradus octoginta tormentorum subiisse ait, remissorum partim, partim contentiorum. Et ad saera non admittebatur qui in omnibus cruciatis aliquid timiditas, aut ignaviae specimen exhibueret, quique omnia patienter non subibat. Vide Pamelium super Tertullianum. de Corona mili. numero 207. ubi argutè exponit locum Isaiae ex capite 33. ut potè cui probè cognitus hic ritus, ad illum ibi respexit.

Qui diceret, si forte, transferre, dicens, Mithram esse coronam suam. Ad quae verba consule disertissimum nostrum Ludovi. de la Cerd. De eodem agunt Julius Firmicus lib. 1. cap. 5. de errore profana, religio. Gregor. Nazianzen. oratio. in Sancta Lumina. Ubi Nicetas Scholastias obseruat, milites initiando Mithrae sacris tormenta multa passos, & deduci solitos per duodecim suppliciorum genera, per famem, ignem, frigus, verbera, similesque cruciatus. Nazianzenus dixit, In mithra facies cruciatus, & usiones. Quæ à nonnullis intelliguntur post initiationem. Auger tormentorum numerum nimisoperè. Nonnus ad eundem Nazianzenum in Notis: & gradus octoginta tormentorum subiisse ait, remissorum partim, partim contentiorum. Et ad saera non admittebatur qui in omnibus cruciatis aliquid timiditas, aut ignaviae specimen exhibueret, quique omnia patienter non subibat. Vide Pamelium super Tertullianum. de Corona mili. numero 207. ubi argutè exponit locum Isaiae ex capite 33. ut potè cui probè cognitus hic ritus, ad illum ibi respexit.

Qui diceret, si forte, transferre, dicens, Mithram esse coronam suam. Ad quae verba consule disertissimum nostrum Ludovi. de la Cerd. De eodem agunt Julius Firmicus lib. 1. cap. 5. de errore profana, religio. Gregor. Nazianzen. oratio. in Sancta Lumina. Ubi Nicetas Scholastias obseruat, milites initiando Mithrae sacris tormenta multa passos, & deduci solitos per duodecim suppliciorum genera, per famem, ignem, frigus, verbera, similesque cruciatus. Nazianzenus dixit, In mithra facies cruciatus, & usiones. Quæ à nonnullis intelliguntur post initiationem. Auger tormentorum numerum nimisoperè. Nonnus ad eundem Nazianzenum in Notis: & gradus octoginta tormentorum subiisse ait, remissorum partim, partim contentiorum. Et ad saera non admittebatur qui in omnibus cruciatis aliquid timiditas, aut ignaviae specimen exhibueret, quique omnia patienter non subibat. Vide Pamelium super Tertullianum. de Corona mili. numero 207. ubi argutè exponit locum Isaiae ex capite 33. ut potè cui probè cognitus hic ritus, ad illum ibi respexit.

Qui diceret, si forte, transferre, dicens, Mithram esse coronam suam. Ad quae verba consule disertissimum nostrum Ludovi. de la Cerd. De eodem agunt Julius Firmicus lib. 1. cap. 5. de errore profana, religio. Gregor. Nazianzen. oratio. in Sancta Lumina. Ubi Nicetas Scholastias obseruat, milites initiando Mithrae sacris tormenta multa passos, & deduci solitos per duodecim suppliciorum genera, per famem, ignem, frigus, verbera, similesque cruciatus. Nazianzenus dixit, In mithra facies cruciatus, & usiones. Quæ à nonnullis intelliguntur post initiationem. Auger tormentorum numerum nimisoperè. Nonnus ad eundem Nazianzenum in Notis: & gradus octoginta tormentorum subiisse ait, remissorum partim, partim contentiorum. Et ad saera non admittebatur qui in omnibus cruciatis aliquid timiditas, aut ignaviae specimen exhibueret, quique omnia patienter non subibat. Vide Pamelium super Tertullianum. de Corona mili. numero 207. ubi argutè exponit locum Isaiae ex capite 33. ut potè cui probè cognitus hic ritus, ad illum ibi respexit.

Qui diceret, si forte, transferre, dicens, Mithram esse coronam suam. Ad quae verba consule disertissimum nostrum Ludovi. de la Cerd. De eodem agunt Julius Firmicus lib. 1. cap. 5. de errore profana, religio. Gregor. Nazianzen. oratio. in Sancta Lumina. Ubi Nicetas Scholastias obseruat, milites initiando Mithrae sacris tormenta multa passos, & deduci solitos per duodecim suppliciorum genera, per famem, ignem, frigus, verbera, similesque cruciatus. Nazianzenus dixit, In mithra facies cruciatus, & usiones. Quæ à nonnullis intelliguntur post initiationem. Auger tormentorum numerum nimisoperè. Nonnus ad eundem Nazianzenum in Notis: & gradus octoginta tormentorum subiisse ait, remissorum partim, partim contentiorum. Et ad saera non admittebatur qui in omnibus cruciatis aliquid timiditas, aut ignaviae specimen exhibueret, quique omnia patienter non subibat. Vide Pamelium super Tertullianum. de Corona mili. numero 207. ubi argutè exponit locum Isaiae ex capite 33. ut potè cui probè cognitus hic ritus, ad illum ibi respexit.

Qui diceret, si forte, transferre, dicens, Mithram esse coronam suam. Ad quae verba consule disertissimum nostrum Ludovi. de la Cerd. De eodem agunt Julius Firmicus lib. 1. cap. 5. de errore profana, religio. Gregor. Nazianzen. oratio. in Sancta Lumina. Ubi Nicetas Scholastias obseruat, milites initiando Mithrae sacris tormenta multa passos, & deduci solitos per duodecim suppliciorum genera, per famem, ignem, frigus, verbera, similesque cruciatus. Nazianzenus dixit, In mithra facies cruciatus, & usiones. Quæ à nonnullis intelliguntur post initiationem. Auger tormentorum numerum nimisoperè. Nonnus ad eundem Nazianzenum in Notis: & gradus octoginta tormentorum subiisse ait, remissorum partim, partim contentiorum. Et ad saera non admittebatur qui in omnibus cruciatis aliquid timiditas, aut ignaviae specimen exhibueret, quique omnia patienter non subibat. Vide Pamelium super Tertullianum. de Corona mili. numero 207. ubi argutè exponit locum Isaiae ex capite 33. ut potè cui probè cognitus hic ritus, ad illum ibi respexit.

Qui diceret, si forte, transferre, dicens, Mithram esse coronam suam. Ad quae verba consule disertissimum nostrum Ludovi. de la Cerd. De eodem agunt Julius Firmicus lib. 1. cap. 5. de errore profana, religio. Gregor. Nazianzen. oratio. in Sancta Lumina. Ubi Nicetas Scholastias obseruat, milites initiando Mithrae sacris tormenta multa passos, & deduci solitos per duodecim suppliciorum genera, per famem, ignem, frigus, verbera, similesque cruciatus. Nazianzenus dixit, In mithra facies cruciatus, & usiones. Quæ à nonnullis intelliguntur post initiationem. Auger tormentorum numerum nimisoperè. Nonnus ad eundem Nazianzenum in Notis: & gradus octoginta tormentorum subiisse ait, remissorum partim, partim contentiorum. Et ad saera non admittebatur qui in omnibus cruciatis aliquid timiditas, aut ignaviae specimen exhibueret, quique omnia patienter non subibat. Vide Pamelium super Tertullianum. de Corona mili. numero 207. ubi argutè exponit locum Isaiae ex capite 33. ut potè cui probè cognitus hic ritus, ad illum ibi respexit.

Qui diceret, si forte, transferre, dicens, Mithram esse coronam suam. Ad quae verba consule disertissimum nostrum Ludovi. de la Cerd. De eodem agunt Julius Firmicus lib. 1. cap. 5. de errore profana, religio. Gregor. Nazianzen. oratio. in Sancta Lumina. Ubi Nicetas Scholastias obseruat, milites initiando Mithrae sacris tormenta multa passos, & deduci solitos per duodecim suppliciorum genera, per famem, ignem, frigus, verbera, similesque cruciatus. Nazianzenus dixit, In mithra facies cruciatus, & usiones. Quæ à nonnullis intelliguntur post initiationem. Auger tormentorum numerum nimisoperè. Nonnus ad eundem Nazianzenum in Notis: & gradus octoginta tormentorum subiisse ait, remissorum partim, partim contentiorum. Et ad saera non admittebatur qui in omnibus cruciatis aliquid timiditas, aut ignaviae specimen exhibueret, quique omnia patienter non subibat. Vide Pamelium super Tertullianum. de Corona mili. numero 207. ubi argutè exponit locum Isaiae ex capite 33. ut potè cui probè cognitus hic ritus, ad illum ibi respexit.

Qui diceret, si forte, transferre, dicens, Mithram esse coronam suam. Ad quae verba consule disertissimum nostrum Ludovi. de la Cerd. De eodem agunt Julius Firmicus lib. 1. cap. 5. de errore profana, religio. Gregor. Nazianzen. oratio. in Sancta Lumina. Ubi Nicetas Scholastias obseruat, milites initiando Mithrae sacris tormenta multa passos, & deduci solitos per duodecim suppliciorum genera, per famem, ignem, frigus, verbera, similesque cruciatus. Nazianzenus dixit, In mithra facies cruciatus, & usiones. Quæ à nonnullis intelliguntur post initiationem. Auger tormentorum numerum nimisoperè. Nonnus ad eundem Nazianzenum in Notis: & gradus octoginta tormentorum subiisse ait, remissorum partim, partim contentiorum. Et ad saera non admittebatur qui in omnibus cruciatis aliquid timiditas, aut ignaviae specimen exhibueret, quique omnia patienter non subibat. Vide Pamelium super Tertullianum. de Corona mili. numero 207. ubi argutè exponit locum Isaiae ex capite 33. ut potè cui probè cognitus hic ritus, ad illum ibi respexit.

Qui diceret, si forte, transferre, dicens, Mithram esse coronam suam. Ad quae verba consule disertissimum nostrum Ludovi. de la Cerd. De eodem agunt Julius Firmicus lib. 1. cap. 5. de errore profana, religio. Gregor. Nazianzen. oratio. in Sancta Lumina. Ubi Nicetas Scholastias obseruat, milites initiando Mithrae sacris tormenta multa passos, & deduci solitos per duodecim suppliciorum genera, per famem, ignem, frigus, verbera, similesque cruciatus. Nazianzenus dixit, In mithra facies cruciatus, & usiones. Quæ à nonnullis intelliguntur post initiationem. Auger tormentorum numerum nimisoperè. Nonnus ad eundem Nazianzenum in Notis: & gradus octoginta tormentorum subiisse ait, remissorum partim, partim contentiorum. Et ad saera non admittebatur qui in omnibus cruciatis aliquid timiditas, aut ignaviae specimen exhibueret, quique omnia patienter non subibat. Vide Pamelium super Tertullianum. de Corona mili. numero 207. ubi argutè exponit locum Isaiae ex capite 33. ut potè cui probè cognitus hic ritus, ad illum ibi respexit.

Qui diceret, si forte, transferre, dicens, Mithram esse coronam suam. Ad quae verba consule disertissimum nostrum Ludovi. de la Cerd. De eodem agunt Julius Firmicus lib. 1. cap. 5. de errore profana, religio. Gregor. Nazianzen. oratio. in Sancta Lumina. Ubi Nicetas Scholastias obseruat, milites initiando Mithrae sacris tormenta multa passos, & deduci solitos per duodecim suppliciorum genera, per famem, ignem, frigus, verbera, similesque cruciatus. Nazianzenus dixit, In mithra facies cruciatus, & usiones. Quæ à nonnullis intelliguntur post initiationem. Auger tormentorum numerum nimisoperè. Nonnus ad eundem Nazianzenum in Notis: & gradus octoginta tormentorum subiisse ait, remissorum partim, partim contentiorum. Et ad saera non admittebatur qui in omnibus cruciatis aliquid timiditas, aut ignaviae specimen exhibueret, quique omnia patienter non subibat. Vide Pamelium super Tertullianum. de Corona mili. numero 207. ubi argutè exponit locum Isaiae ex capite 33. ut potè cui probè cognitus hic ritus, ad illum ibi respexit.

Qui diceret, si forte, transferre, dicens, Mithram esse coronam suam. Ad quae verba consule disertissimum nostrum Ludovi. de la Cerd. De eodem agunt Julius Firmicus lib. 1. cap. 5. de errore profana, religio. Gregor. Nazianzen. oratio. in Sancta Lumina. Ubi Nicetas Scholastias obseruat, milites initiando Mithrae sacris tormenta multa passos, & deduci solitos per duodecim suppliciorum genera, per famem, ignem, frigus, verbera, similesque cruciatus. Nazianzenus dixit, In mithra facies cruciatus, & usiones. Quæ à nonnullis intelliguntur post initiationem. Auger tormentorum numerum nimisoperè. Nonnus ad eundem Nazianzenum in Notis: & gradus octoginta tormentorum subiisse ait, remissorum partim, partim contentiorum. Et ad saera non admittebatur qui in omnibus cruciatis aliquid timiditas, aut ignaviae specimen exhibueret, quique omnia patienter non subibat. Vide Pamelium super Tertullianum. de Corona mili. numero 207. ubi argutè exponit locum Isaiae ex capite 33. ut potè cui probè cognitus hic ritus, ad illum ibi respexit.

Qui diceret, si forte, transferre, dicens, Mithram esse coronam suam. Ad quae verba consule disertissimum nostrum Ludovi. de la Cerd. De eodem agunt Julius Firmicus lib. 1. cap. 5. de errore profana, religio. Gregor. Nazianzen. oratio. in Sancta Lumina. Ubi Nicetas Scholastias obseruat, milites initiando Mithrae sacris tormenta multa passos, & deduci solitos per duodecim suppliciorum genera, per famem, ignem, frigus, verbera, similesque cruciatus. Nazianzenus dixit, In mithra facies cruciatus, & usiones. Quæ à nonnullis intelliguntur post initiationem. Auger tormentorum numerum nimisoperè. Nonnus ad eundem Nazianzenum in Notis: & gradus octoginta tormentorum subiisse ait, remissorum partim, partim contentiorum. Et ad saera non admittebatur qui in omnibus cruciatis aliquid timiditas, aut ignaviae specimen exhibueret, quique omnia patienter non subibat. Vide Pamelium super Tertullianum. de Corona mili. numero 207. ubi argutè exponit locum Isaiae ex capite 33. ut potè cui probè cognitus hic ritus, ad illum ibi respexit.

Qui diceret, si forte, transferre, dicens, Mithram esse coronam suam. Ad quae verba consule disertissimum nostrum Ludovi. de la Cerd. De eodem agunt Julius Firmicus lib. 1. cap. 5. de errore profana, religio. Gregor. Nazianzen. oratio. in Sancta Lumina. Ubi Nicetas Scholastias obseruat, milites initiando Mithrae sacris tormenta multa passos, & deduci solitos per duodecim suppliciorum genera, per famem, ignem, frigus, verbera, similesque cruciatus. Nazianzenus dixit, In mithra facies cruciatus, & usiones. Quæ à nonnullis intelliguntur post initiationem. Auger tormentorum numerum nimisoperè. Nonnus ad eundem Nazianzenum in Notis: & gradus octoginta tormentorum subiisse ait, remissorum partim, partim contentiorum. Et ad saera non admittebatur qui in omnibus cruciatis aliquid timiditas, aut ignaviae specimen exhibueret, quique omnia patienter non subibat. Vide Pamelium super Tertullianum. de Corona mili. numero 207. ubi argutè exponit locum Isaiae ex capite 33. ut potè cui probè cognitus hic ritus, ad illum ibi respexit.

Qui diceret, si forte, transferre, dicens, Mithram esse coronam suam. Ad quae verba consule disertissimum nostrum Ludovi. de la Cerd. De eodem agunt Julius Firmicus lib. 1. cap. 5. de errore profana, religio. Gregor. Nazianzen. oratio. in Sancta Lumina. Ubi Nicetas Scholastias obseruat, milites initiando Mithrae sacris tormenta multa passos, & deduci solitos per duodecim suppliciorum genera, per famem, ignem, frigus, verbera, similesque cruciatus. Nazianzenus dixit, In mithra facies cruciatus, & usiones. Quæ à nonnullis intelliguntur post initiationem. Auger tormentorum numerum nimisoperè. Nonnus ad eundem Nazianzenum in Notis: & gradus octoginta tormentorum subiisse ait, remissorum partim, partim contentiorum. Et ad saera non admittebatur qui in omnibus cruciatis aliquid timiditas, aut ignaviae specimen exhibueret, quique omnia patienter non subibat. Vide Pamelium super Tertullianum. de Corona mili. numero 207. ubi argutè exponit locum Isaiae ex capite 33. ut potè cui probè cognitus

48 Lib. I. De Martyrii, & Martyr.

S. Chrysostomus. qui pro fide, & religione passi fuerint, mihi aperte satis probat Josippus Bengorion auctor Historiae Hebraicæ magnæ; qui causam nominis indagans lib. 2. c. 22. Razias, inquit, erat de viris Hachasidim, quia probatus in diebus Antiochi, & inventus perfectus, quod acciperit in seipso ploras, & verbera multa. Ut enim hæc dicitur clementia, & pietas; sic etiam significat ignominia affici.

Fabius. Lechæfeda iacob Israel, id est, ad contumelias afficiendum Israel. Vide Fabricium.

183 An Martyres possint appellari Divi, quæstio esse potest. Certè Eminentiss. Cardinalis Robertius Bellarminus in æque piis, ac doctis Retractionibus, quas ad imitationem S. Augustini edidit, eam annominationem, ut minimus Christianam, & aliquid Gentilismi redolentem abiucere videtur; apud nullum enim veterum Patrum reperitur ejusmodi nomen, sed solum introductum nescio quo eruditissimis antiquitatibus sapore. Laudat maximopè hanc religionem eruditissimus Serarius in suis Opusculis: & tamen tuerit piè admodum Sanctos nostros, Divos vocari posse. Et quidem si aliquam auctoritatem obtinent, ut obtinere debent apud recte sentientes, juviniores Theologi, & rerum Ecclesiasticarum periti, sufficienter tutam reddunt hanc nomenclaturam: pro eodem enim usurpat Divos, ac Sanctos: immo Divus, idem significare exilimatur, atque Divinus. Hæc licet ita sint, & absque periculo Divi dici possint Martyres; tamen sufficientissimum nobis esse debet, ut ab hac appellatione abstineamus, nunquam, quod sciam, ea usam esse Ecclesiam, aut Patres, à quibus non solum mores, sed & idiomata mutuare debemus, ut eruditè observant nostrarum Maldonatus præfatione in 4. Evang.

184 Benedicti appellabant saepius Auctores antiqui Martyres. Tertull. ad Martyras c. 1. Inter carnis alimenta Benedicti Martyres designavit. Et inferius: In primis ergo Benedicti nolite contristare Spiritum S. Hæc phrasis frequens in Tertull. quod elogium omnes ferè illius Interpretates, Laudandos, expoununt: Benedicti, id est, laudandi. Ego existimo confuetudinem fuisse antiquitatem in Ecclesia receptam; ut cum aliquem virum fantastatis opinione celebrem nominaret, adiicerent; Cujus memoria in benedictione; vel felicis, & pia recordationis. Qui mos etiam frequens apud Græcos, qui nominantes ita piè functos, μαρτυρας, dicebant, id est Beatoꝝ, idque omnandi gratia, quasi vitæ misericordia defunctos. Et in Sacris litteris hujus confuetudinis vestigia reperiuntur, Ecclesi. 45. Dilectus Deo, & hominibus Moyses, cuius memoria in benedictione est. Et saepè alias. Judæi etiam hodie hoc tenacissime obseruant in ipsorum libris in expositione Sententiarum. Bensyrae Sententia 10. Moyses magister noster, super eum pax. Et Sent. 12. Eliseus, super eum sit pax. Ubique Fagi, pia memorie, vertit. Solent etiam scribere, Doctores nostri, quorum fausta sit recordatio. Ita passim Elias Levites in Thisbi, & R. David de Pomarii. E converso cum aliquem impium nominant, addunt; Dele Domine memoriam impiorum de terra. Hac igitur ratione reor, Martyres dici Benedicti, id est, laudandæ & pia memorie; quorum memoria in benedictione sit.

185 Dicuntur etiam Martyres meritissimè, & exquisitissimis penit' effecti, quos per

Lubet hic adiucere propria quædam S. Eu- logii, qui florente, vel potius graffante Arabum in Hispaniâ imperio, scripsit vixitque. Martyres appellat saepè Dominos in Apolog. pro Martyribus: Promam Dominorum meorum gesta viætricia. Et Alvarus, qui ejusdem S. Eulogii passionem descripsit, ita eum alloquitur: Tu ergo, venerabilis Domine, aequiparando nobis redde mercedem. Et in fine Apologetici loquitur ad Martyres tali epiphonemate: Ecce patroni mei reverendissimi, milites Christi, testes idonei, bellatores egregii, victores potissimi, tutores gregis Catholici, &c.

Dicuntur etiam Martyres coronati, candi- dati: de quibus elogii agam ubi de præmio & candida- Martiribus constituto: ibidemque expendam, cur eorum martyrii dies, natalitia appellantur.

§. X I I I.

De nominibus, quibus, ignominia ergo Martyres appellari solebant à Gentilibus.

187 Pura erant nomina, quibus Martyres compellabantur à Gentilibus ignominia ergo. Et deducta voce, vel à communibus quibusdam nominibus, quibus Christianos afficiebant: vel à suppliciis, quibus Martyres, tamquam fontes, & facinorosi afficiebantur. De celebrioribus quibusque aliquid carptim dicā, præfertim ubi aliorum dicta, vel sententiae nobis non arrident. Atque in primis Christiani dicti vulgo qui Christiani; & præfertim Martyres eo per infamiam barbariae dicebantur. Audi juratissimum Christi hostem Cornelium Tacitum libr. 15. Annali. Loquuntur de incendo quod Romæ, & suscitavit, & foviit Nero: Ergo abolendo rumor Nero subdidit reos, & exquisitissimis penit' effecti, quos per

Bensira. Fagi. Eli. Levi.

Cor. Tac.

Martyres. Divi possunt appellari.

Martyres. Benedicti nominati. Tertull.

Benedicti, id est laudandi.

Eccle. 45.

Bensira. Fagi.

Eli. Levi.

Epithetis Cap. I. §. XIII.

49

per flagitia invisor, vulgus Christianos appellabat; Author nominis ejus Christus, qui Tiberio imperante, per procuratorem Pontium Pilatum supplicio affectus erat; Repressaque in praesens superstitione rursus erumpebat, non modo per Judæam originem ejus mali, sed per Urbem Sanetiam, quo cuncta undique atrocità aut pudenda confluit, celebranturque. Satis abunde expoundunt odium, quo in hoc nomen invehebatur Gentiles, Tertullianus, & alii Patres, Christianorum nomen derivantes à χριστος, quod est bonus, utilis, suavis, jucundus, placidus, benignus, humanus: Nunc igitur (Tertullianus) inquit in Apologetico cap. 3.) si nominis odium est, quis nominum reatus? quæ accusatioocabulorum? nisi si aut barbarum sonat aliqua vox nominis, aut infastum; aut maledicum, aut impudicum. Christianus vero, quantum interpretatio est, de unitione deducitur. Sed & cum perperam Christianus pronunciatur à vo- bis (nam nec nominis est notitia penes vos) de suavitate, vel benignitate compositum est. Oditut itaque in nominibus innocuum nomen in- nocuum. Ubi obiter nota temeritatem Erasmi, qui cæco impetu, ut solet, inventus est in Vulgarum Sacrorum Bibliorum editionem, Matt. 11. χριστος λεγει, jugum meum com- modum est, interpretatur, & carpit, jugum suave, quod in Vulgato: quo jure? videat lector ex Tertulliano, qui loco isto χριστος interpretatur suave. Paria habent Justinus Martyr, Laetantius Firmianus, Orosius, Suetonius, Suidas, aliisque, ut aperte sciamus quod Martyribus hoc nomen opprobrii causa op- positum fuerit.

Nazarei dicti.

188 Sic promiscue dicebantur tūm Martires, tūm Christiani. Claret hoc apud Actus Apostolicos cap. 24. ubi coram Tertullo accusantes Paulum dicunt, fusile reper- tum concitamentem factam Nazarenorum. Hoc nomen durasse Christianis usque ad Claudii Imperium, ait Suidas: Sciendum est, iis qui prius dicti sunt Nazarei, & Galilæi, post sub Claudio Cæsare Romano, cum Petrus Apostolus Antiochiae Episcopum delegisset Evodium, nomen inditum esse Christianorum. Confirmat hoc ipsum omni laude dignissimus Cardin. Baronius tom. 1. Amal. anno Christi 9. Idem expressere plures alii, inter quos Martinus Cantapreten. lib. Hipot. c. 3.

189 Ego tamen existimo, ab hostibus nominis Christiani sic dictos, ut eos traducere, & sub ignominioso nomine ludos face- rent. Primò, quia scio id nominis in Cruce Christi Domini exscriptum ad. ignominiam, ut fatentur penè omnes; & nominatim Baronius loco jam allegato. Audi tamen Isidorum lib. 7. cap. 14. Christiani olim quasi ab opprobrium Nazareni vocabantur, pro eo quod Dominus noster, atque Salvator à vico quadam Galilæa Nazarenum sit vocatus. Similiter Tertullianus lib. 4. adversus Marcionem. Deinde, quod vulgare erat Gentilibus, & adver- fariis nominis Christiani in eorum caput re- pondere quæcumque Hæretici perpetrabant. Qui libros eruditissimos Origenis contra Celsum evoluerit, hæc liquidò vera esse perspi- ciat. Atqui, Nazarei Hæretici fuerunt, de quibus S. August. de Hæret. & Isidorus lib. 8. cap. 5. Sed accipe Epiphanius verba Hæret.

P. Ild. de Flores de Agone Martyr.

190 Ex quibus apertum est quod supra sig- nificavi, hoc nomen ab hostibus Christi im- positum illius sectatoribus ignominiae ergo: quamvis postea, sed raro, à Christianis usur- patum fuerit. Et siqui affirmant absolutè ita dictos Christi sectatores, interpretandi profe- & dō sunt juxta ea, quæ modo observavimus. Quod, ni fallor, doctissime, sed breviter, ut solet, aperuit nosler Maldonatus ad c. 2. Matt. super illud, Nazareus vocabitur; ita: P. Mald. Ego si quid tamen meum valet judicium, ex- istimo voluisse Evangelistam odium hujus no- minis in honorem convertere; & unde Christus ridebatur, inde probare verum illum esse Messiam. Vocabatur Christus à Judæis per con- temptum Nazareus, sicut olim omnes Chris- tianos à Gentilibus eodem contemptu vocatos constat. Hoc ex eorum libris confitat, ut ex Elia Levite in radice neser, R. David de Po- mis eadem radice. Et vulgare est quod Hieronymus docet, confueville Judæos in suis synagogis maledicere Christianis ter quotidi- ne sub nomine Nazareorum, Ibai. 11. 1. Li- cet Epiph. supra memoratus id intelligat de Hæreticis Nazareis: nescio qua de causa, cum inter impuros istos duraverit eadem ma- ledicentiae consuetudo ad ætatem usque Pau- li Burgenis; ut ipse notat ad illud Ps. Para- vi lucernam Christo meo.

191 Specialissimè convenit nomen istud Martyribus perspecta ejus etymologia. In quo spe- cialiter Nazarei appellati.

192 Martyribus perspecta ejus etymologia. In quo spe- cialiter Nazarei appellati.

193 Martyribus perspecta ejus etymologia. In quo spe- cialiter Nazarei appellati.

194 Martyribus perspecta ejus etymologia. In quo spe- cialiter Nazarei appellati.

195 Martyribus perspecta ejus etymologia. In quo spe- cialiter Nazarei appellati.